

Egy november 4-i hajnal

Marosi Gyula
(1941, Budapest)
író, József Attila-díjas

Alig hajnalodott még, megébredtem: furcsa, halk, de élesen rezgő hang ébresztett. Szobám ablaka a Csányi utcára nézett, kinyitottam. A hang alig erősödött ugyan, de fel lehetett fedezni benne valami fémes csörömpölést.

Nadrágot, télikabátot kaptam a pizsamára, cipőmet be se fűztem, rohantam le a Király utcára nyíló kapuhoz. Szüleim és öcsém még aludtak. Sötét és kihalt volt az utca, semmi mozgás. A túloldalon, a Nagymező utca sarkán, két alak álldogált, hosszú, térdig érő viharkabátban. Mentem feléjük, még csak nem is köszöntem. „Mi ez?” Egykedvűnek tűnt a válasz: „Az oroszok.” „Tankok?!” Rágyújtottak, hosszú, mahorkabüdös cigarettát szívtak. Viharkabátjuk szétnyílt, nem láttam alattuk vállukra akasztott fegyvert. „De hát megígérték, hogy kivonulnak!” – mondtam csaknem kiáltva. „Hazudtak.” „A rádió is bementa...” – próbálkoztam. „Ezek mindig hazudnak” – mondta az egyik. „Ezt jegyezd meg. Jegyezd meg egy életre” – toldotta meg a másik. Elpöckölték a hamar leégő, hosszúszópokás csikket, és elindultak az Operettszínház felé.

Amikor felértem a lakásba, apám már nyekergette a rádiót. Észre se vette, hogy nagykabát van rajtam, dühödt mozdulattal leintett,

hallgassak. „Itt Nagy Imre beszél, a Magyar Népköztársaság miniszterelnöke. Ma hajnalban...”

Tehát igaz. Visszajönnek. Minden úgy lesz, mint eddig volt, esetleg még rosszabb. Előbújnak az idegenek lakásai, az erőszak hősei, a gyűlölet ideológusai, az emberi világot felforgató, gnómllelkű pártbohócok. És legelőször is kegyetlenül megtorolják a rajtuk esett sérelmeket. Hogy egy nép ki merete mondani: nem keltenek. Az ő undorító világukban fog eltelni az egész életem. Tulajdonképpen le kéne mennem az utcára, egy ellenálló csoporttal harcolni. „Kinek drágább rongy élete, / mint a haza becsülete...” De tankok, gépágyúk ellen nem sok értelme lenne. Biztosan megölnének. Halni merem volna, akár kívántam is, de nagyon, nagyon sajnáltam volna, ha az a regény, ami az én életem, a tizenhatodik lapnál véget érne.

Rávettem magam az ágyra, és bőgni kezdtem. Gátlások nélkül, mint egy gyerek. Szinte önkívületben csapkodni kezdtem a párnát, a falat. Felsértettem a kezem, folyni kezdett a vérem, észre se vettem. Csak déltájban láttam meg, hogy a párnám, takaróm, lepedőm véres. Hogy minden csupa vér.

Marosi Gyula